روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

پنجشنبه ۴ بهمن ۱۴۰۳ | ۲۲ رجب ۱۴۴۶
۲۰ صفحه | سال بیست‌وپنجم - شماره ۶۹۶۵
Thursday | January 23 | 2025

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

سیمای سلامت در جامعه

آیا شاخص سلامت در جامعه ایرانی کاهش یافته است؟

برخورداری از زندگی سالم، مولد و باکیفیت و طول عمری مطلوب، عاری از بیماری و ناتوانی، حقی بنیادین و نیازی ضروری است که در قوانین اساسی بسیاری از کشورها به عنوان یک اصل غیرقابل انکار به رسمیت شناخته شده است. تأمین و صیانت از این حق، نه‌تنها وظیفه‌ای فردی، اجتماعی و سازمانی است بلکه مسئولیت و وظیفه‌ای حاکمیتی نیز هست. در این میان، دولت‌ها مسئولیت اصلی را برعهده دارند و این بار سنگین را بر دوش می‌کشند. سلامت، به عنوان یکی از شاخص‌های حکمرانی مطلوب، پیش‌نیازی اساسی برای دستیابی به توسعه پایدار در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. در دهه‌های اخیر چالش‌های گوناگونی در مسیر دستیابی به این اهداف قد علم کرده‌اند. یکی از عمده‌ترین این چالش‌ها، افزایش عوامل خطر و بار بیماری‌های غیرواگیر نظیر بیماری‌های قلبی-عروقی، دیابت و اختلالات سلامت روان است. از سوی دیگر، این چالش‌ها اغلب در تقاطع با مسائل گسترده‌تری در ساختار و کارکردهای نظام سلامت همچون بودجه ناکافی سلامت، روند رو به رشد تقاضای القایی، تأمین مالی غیرپایدار، مسائل مربوط به بیمه و ... قرار می‌گیرند. برای مقابله با این چالش‌های پیچیده در سطح جامعه، رویکردی جامع و چندبعدی ضروری است که نه‌تنها به عوامل تعیین‌کننده سلامت توجه کند بلکه به چالش‌های موجود در ساختار نظام سلامت نیز بپردازد. در دهه‌های اخیر نظام سلامت ایران با چالش‌هایی نظیر سالمند شدن جمعیت، افزایش بار و عوامل خطر بیماری‌های غیرواگیر، نابرابری در توزیع منابع و ارائه خدمت، ناپایداری در نظام تأمین مالی، تقاضای القایی، پوشش و عمق ناکافی بیمه‌ها، کمبود نیروی انسانی، مهاجرت نیروهای متخصص و ... مواجه است. براساس مطالعات انجام شده، ازجمله دلایل شکل‌گیری این چالش‌ها، می‌توان به موارد بسیاری مثل کیفیت حکمرانی سلامت، تورم و کسری بودجه، پوشش و عمق بیمه‌ها، هزینه‌های درمانی، دسترسی به خدمات درمانی، کیفیت و کمیت کادر بهداشتی و درمانی، قدرت فعالان بخش درمان، کیفیت رفتارهای فردی و فاکتورهای محیطی اشاره کرد. این عوامل را می‌توان در قالب مدل‌های پویایی‌شناسی به تصویر کشید. براساس مدل‌های پویایی‌شناسی، چرخه اصلی این پویایی متأثر از پویایی کسری بودجه و تورم است که بر رفاه اجتماعی و عمدتا بر کیفیت رفتارهای فردی تأثیر می‌گذارد و درنهایت با تغییر رفتار سبب کاهش سلامت جامعه و به دنبال آن منجر به افزایش هزینه‌های درمان می‌شود و این چرخه نادرست ادامه خواهد یافت.

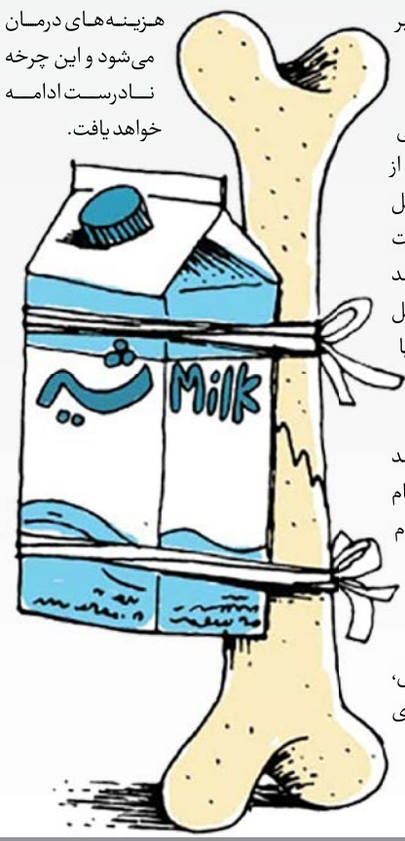

علت اصلی مرگ در همه سنین در هر صد هزار نفر در ایران سال ۲۰۲۱

علت	جایگاه در سال ۲۰۱۱	جایگاه در سال ۲۰۲۱	تغییر در مرگ و میر در هر ۱۰۰ هزار نفر، ۲۰۲۱-۲۰۱۱
بیماری کرونا	-	۱	+۱۸۹,۰
بیماری ایسکمیک عروقی	۱	۲	+۱۲,۲
سکته	۲	۳	+۳,۹
فشار خون بالا	۵	۴	+۲,۶
تصادفات جاده‌ای	۳	۵	-۱۱,۴
آلزایمر	۷	۶	+۴,۳
دیابت	۱۰	۷	+۵,۴
بیماری مزمن کلیوی	۹	۸	+۴,۱
بیماری انسدادی ریوی مزمن	۱۱	۹	+۱,۹
سرطان معده	۱۲	۱۰	+۱,۰

■ بیماری‌های واگیر، تغذیه‌ای، مرگ مادران و نوزادان
■ بیماری‌های غیرواگیر
■ حوادث

امید به زندگی در بدو تولد ایران در مردان، زنان و هر دو جنس طی سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۰۰

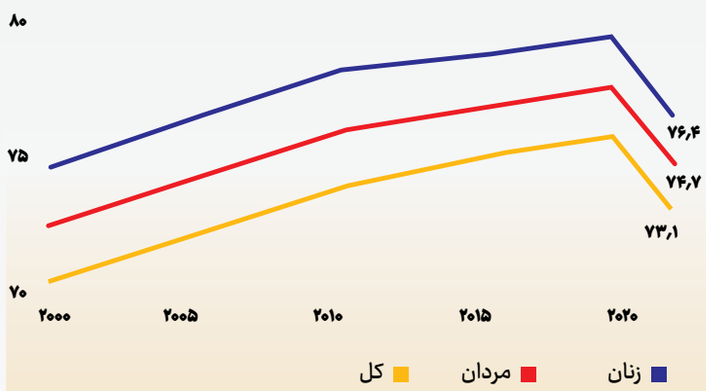

تعداد مرگ کودکان زیر یک سال و زیر پنج سال در ایران در هر هزار تولد زنده طی سال‌های ۲۰۲۱-۱۹۹۰

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۱۶	نیمه شب شرعی: ۲۳:۳۳
غروب آفتاب: ۱۷:۲۲	اذان صبح فردا: ۵:۴۳
اذان مغرب: ۱۷:۴۲	طلوع خورشید فردا: ۷:۱۰

امروز در تاریخ

■ زادروز محمود فرشچیان، نقاش ایرانی/ ۱۳۰۸
■ زادروز علیرضا عصار، خواننده، ۱۳۴۸

حکمت

امام علی(ع): هیچ قومی با یکدیگر مشورت نکردند، مگر آن‌که به راه پیشرفت خود رهنمون شدند. / تحف‌العقول

واحه

از جان طمع بریدن آسان بود ولیکن
از دوستان جانی مشکل توان بریدن/ حافظ

رایحه ظهور

■ امام عصر(عج):
ما در رعایت حال شما کوتاهی نمی‌کنیم و یاد شما را از خاطر نبرده‌ایم که اگر جز این بود گرفتاری‌ها به شما روی می‌آورد و دشمنان، شما را ریشه‌کن می‌کردند. از خدا بترسید و ما را پشتیبانی کنید. / الاحتجاج

نکته روز

ماهی را از تنهایی دربیاورا!

ژاپنی‌ها آدم‌های عجیبی هستند؟ به نظر می‌رسد پاسخ این سؤال برای اغلب ما مثبت باشد. نشانه‌های بی‌شماری از فرهنگ ژاپنی‌ها می‌توان فهرست کرد که برای خلق و خوی ما جالب و البته عجیب باشد. رفتار ژاپنی‌ها نه‌تنها برای ما که برای غربی‌ها هم شگفت‌انگیز است وگرنه خبر اقدام تازه کارکنان یک آکواریوم در ژاپن آن‌قدر ارزش خبری نداشت که تیتر رسانه‌ها شود. ماجرا از این قرار است که آنها برای شاد کردن یک خورشیدماهی از ایده‌ای خلاقانه استفاده کردند: تماشاچیان مصنوعی.

وقتی که آکواریوم شهر شیمونوسکی در ماه دسامبر برای تعمیرات تعطیل شد، خورشیدماهی آن دچار مشکلات سلامتی گردید! کارکنان آکواریوم با هزار مصیبت و کنکاش بالاخره به این نتیجه رسیدند که احتمالا به خطر افتادن سلامتی این ماهی به‌دلیل این است که این آبزی احساس تنهایی می‌کند و دلش برای بازدیدکنندگان تنگ شده است. از این‌رو آنها تصمیم گرفتند با چسباندن تصاویری از صورت انسان و آویزان کردن یونیفرم در مقابل شیشه آکواریوم، حس حضور بازدیدکنندگان را در او القا کنند. گزارش شده که خورشیدماهی آکواریوم شیمونوسکی حالا حالش خیلی بهتر شده و همین نشان می‌دهد تشخیص کارکنان این آکواریوم در این رابطه کاملا درست بوده است.

پیشخوان

درباره «سوسک‌ها» استعاره‌ای تلخ از نگاه غیرانسانی به قربانیان

نویسنده: اسکولاستیک موکاسونگا
مترجم: حمید هاشمی کهندانی
سال انتشار: ۱۴۰۳
تعداد صفحات: ۱۶۴

موکاسونگا در این اثر، با نگاهی موشکافانه نشان می‌دهد چگونه یک جامعه می‌تواند به‌تدریج به سمت فاجعه حرکت کند. او روایت می‌کند که چطور کوچ اجباری گروهی از مردم، در نهایت به نابودی کامل آنها انجامید. عنوان کتاب، استعاره‌ای تلخ از نگاه غیرانسانی به قربانیان است؛ انسان‌هایی که در چشم دیگران به موجوداتی پست‌تر از سوسک تنزل داده شدند. این کتاب، تجربه‌ای است از آنچه نویسنده آن را «اندوه بقا» می‌نامد. موکاسونگا، به عنوان یکی از معدود بازماندگان این نسل‌کشی، با صدایی رسا برای خانواده ازدست‌رفته‌اش سخن می‌گوید و خواننده را با واقعیتی تلخ روبه‌رو می‌کند: نسل‌کشی یک‌شبه اتفاق نمی‌افتد. او با اشاره به سرنوشت قربانیان، از سالمندان گرفته تا کودکان و نوزادان، تصویری جامع از عمق فاجعه ارائه می‌دهد و با زبانی عاری از پیچیدگی اما سرشار از احساس، خواننده را به درک عمیق‌تری از این رویداد تاریخی می‌رساند. «سوسک‌ها» گرچه روایتی از یک نسل‌کشی خاص است، اما درس‌هایی جهانی در خود دارد. این کتاب یادآوری می‌کند که چگونه بشریت می‌تواند بارها و بارها در آزمون انسانیت شکست بخورد.

درجهت عکس

مسابقات اسب‌دوانی

ایرانیان از دیرباز علاقه ویژه‌ای به اسب داشته و ورزش‌هایی مانند اسب‌دوانی و چوگان سابقه‌ای طولانی در تاریخ این سرزمین دارند. در استان خراسان شمالی، شهرستان‌های راز، جرگلان، مانه و سملقان» به‌عنوان مراکز اصلی و مهم پرورش اسب ترکمن شناخته شده‌اند. هر ساله در این مناطق، مسابقات اسب‌دوانی و جشنواره‌هایی با هدف معرفی و حفظ اسب اصیل ترکمن برگزار می‌شود.

عکس: ایرنا

جهان

یک بشقاب غذا یا یک بسته چیپس؟!

■ متخصص طب سنتی در مورد میزان بالای کالری انواع چیپس و پفک در حالی که از نظر ارزش غذایی بسیار فقیر هستند و باعث چاقی می‌شوند صحبت کرد.

کیوآرکد را اسکن کنید

حادثه

شکستن غیراصولی قولنج، ممنوع

■ دکتر عارف سعیدی، فیزیوتراپیست در مورد شکستن غیراصولی قولنج گفت: برای حل مشکل قولنج به افراد متخصص با تحصیلات آکادمیک مراجعه کنید.

کیوآرکد را اسکن کنید

حیات‌وحش

برنج، با این روش دیگر حشره نمی‌زند

■ دکتر رامین تاجبخش گفت: قرار دادن پوست نارنج خشک شده لابه‌لای برنج باعث دفع حشرات و جلوگیری از ایجاد شپشک برنج می‌شود.

کیوآرکد را اسکن کنید

حادثه

سیاه‌دانه و سماق؛ قاتل دیابت

■ متخصص تغذیه و طب سنتی در مورد معجزه سیاه دانه و سماق که برای حفاظت از چشم و کلیه در بیماران دیابتی بسیار مفید است، صحبت کرد.

کیوآرکد را اسکن کنید

یادداشت

تغییر موازنه قوا پس از آتش‌بس در غزه

دکتر محمدحسن زورق
نویسنده و پژوهشگر

یک سال و نیم پیش دیپلمات‌های اسرائیلی در برخی از کشورهای عربی خلیج‌فارس دست در دست متحدان عرب خود به رقص و پایکوبی می‌پرداختند و به‌سلامت یکدیگر می‌نوشیدند، می‌رقصیدند و سخن از پیمان ابراهیم به‌میان می‌آوردند. آنها به‌گونه‌ای رفتار می‌کردند که گویی در جهان عرب مسأله‌ای به‌نام فلسطین وجود ندارد. مردم غزه آنچنان از نظر حکام عرب فراموش شده بودند که گویی هیچ‌گاه وجود نداشته‌اند. در چنین شرایطی فلسطینی‌ها جز جمهوری اسلامی ایران و جنبش انقلابی حزب‌ا... لبنان و جنبش انقلابی انصارا... در یمن هیچ پشتیبانی نداشتند. درحالی‌که کاخ‌های حکام و سرمایه‌داران عرب سر به آسمان می‌سود، کودکان و زنان و جوانان و مردم عادی در فلسطین اشغال‌شده به‌عنوان انسان‌های درجه۲ سخت‌ترین شرایط را تحمل می‌کردند. در آن شرایط جنبش انقلابی حماس دست به یک اقدام شگفت‌انگیز زد و با یک حمله غافلگیرانه، تعداد قابل‌توجهی از نظامیان اسرائیل را به‌عنوان نمادهای عینی اشغالگری و تجاوز به حقوق فلسطینی‌ها بازداشت کرد و به داخل مراکز نظامی خود در زیر زمین برد. در این شرایط رژیم اسرائیل دست به یک اقدام غیرقابل‌قبول از نظر وجدان جهانی زد. تصمیم گرفت غزه را با خاک یکسان کند و تاحدود زیادی در این سیاست غیرانسانی موفق شد و به سربازانش اجازه داد که تا می‌توانند آدم بکشند، خون بریزند و از خون‌ریزی هراسی نداشته باشند و در این راهبرد به‌اندازه‌ای نامتعارف و نامعقول عمل کرد که هزاران نفر از نظامیان اسرائیل گرفتار بیماری‌های روانی شدند و لااقل چهار نفر از خلبانان این رژیم برای آن‌که بیش از این گرفتار آدم‌کشی نشوند، خودکشی کردند. کما این‌که یک نفر از خلبانان آمریکایی که به‌خاطر مأموریت بمباران شهروندان غزه دچار عذاب وجدان شده بود، خود را در مقابل کنسولگری اسرائیل آتش زد و جان سپرد. نتانیاهو به این همه جنایت اکتفا نکرد و منکر حق دفاع از خود برای فلسطینی‌ها شد. او اعلام کرد که اسرائیل مصمم است حماس را نابود و غزه را به خاک خود منضم کند و نزدیک به ۱۵ ماه نیز بر این سیاست پافشاری کرد؛ ولی نتیجه این سیاست غیرانسانی برای اسرائیل، حامیان غربی و متحدان عربش تا امروز چه بوده است؟ درست است که نتانیاهو به آمریکایی‌ها می‌گوید آنچه اسرائیل با مردم غزه کرده، همان بوده که شما با مردم آلمان در جنگ جهانی دوم کردید و تلویحا اعلام می‌کند که پس از جنگ همان‌طور که شما دشمنان خود را جنگ‌طلب و خود را صلح‌طلب معرفی کردید، ما هم همان روایت شما را در اختیار تاریخ می‌گذاریم. به قول ویلیام شایرر: «به هیچ وجه مهم نیست، وقتی که ما پیروز شدیم، کسی در این باره سؤالی نخواهد کرد» ولی مسأله این است که غرب توانست جنگ را ببرد و دشمنانش را نابود کند و در نتیجه روایت اول را درباره جنگ جهانی دوم در اختیار تاریخ قرار دهد و حتی جلوی هر پرسشی که آن را نامربوط می‌داند بگیرد؛ ولی اسرائیل جز کشتار و ترور به هیچ پیروزی یکسره‌کننده‌ای نرسیده و برعکس به دلیل نداشتن درک صحیحی از شرایط جهانی، غرب را نیز با بحران مشروعیت در افکار عمومی جهانی روبه‌رو کرده است. بیایید برده‌ها و باخته‌های طرفین را در این جنگ با هم مرور کنیم: دولت‌های عرب متحد اسرائیل در افکار عمومی ملت‌های‌شان دچار بحران مشروعیت شده‌اند. نتانیاهو در داخل حزب و کابینه و کشور خود، فقدان مشروعیت پیدا کرده و احتمالا غرب او را برای اعاده حیثیت خود قربانی خواهد کرد. ارتش اسرائیل دچار بحران روانی شده است. مهاجران یهودی ساکن اسرائیل گرفتار احساس عدم امنیت شده، بسیاری از آنها به فکر بازگشت به کشورهای‌شان افتاده‌اند و هزاران نفر از آنها، همین حالا این کار را کرده‌اند. اقتصاد اسرائیل میلیاردها دلار خسارت دیده است. سران عرب ناگزیر شده‌اند به این فکر بیفتند که تمام تخم‌مرغ‌های‌شان را نباید در سبد غرب بگذارند. قدرت نظامی و فناورانه آمریکا و حیثیت اخلاقی غرب در مقابل علامت سؤال قرار گرفته و احتمالا حتی در صورت بازداشت و زندانی کردن نتانیاهو، باز هم آن حیثیت اعاده نخواهد شد. از طرف مقابل احساس همدردی با فلسطینی‌ها در مقیاس جهانی افزایش یافته و به سطح بی‌سابقه‌ای رسیده است. صداقت محور مقاومت اسلامی به رهبری انقلاب اسلامی ایران برای همه به‌ویژه اعراب به اثبات رسیده است. قابلیت نظامی حماس، حزب‌ا... لبنان، انصارا... یمن و حشدالشعبی عراق افزایش یافته است.

اگرچه محور مقاومت اسلامی در لبنان، فلسطین و به‌طورکلی جهان عرب رهبران بزرگی همچون سیدحسن نصرا... و اسماعیل هنیه را از دست داد؛ ولی امروز جهان عرب می‌تواند به رهبری سیدعبدالملک الحوثی ببالد و بدان افتخار کند و اگرچه نیروهای مسلح محور مقاومت اسلامی چهره‌هایی نظیر شهید قاسم سلیمانی، عماد مغنیه و یحیی سنوار را از دست داده‌اند ولی سپاه قدس در ایران، حزب‌ا... در یمن، حشدالشعبی در عراق، انصارا... در یمن و جهاد اسلامی در فلسطین می‌توانند سرداران جدیدی را به تاریخ هدیه کنند. در این شرایط به‌راحتی می‌توان گروه بازنده و گروه برنده را تا این لحظه تشخیص داد، هرچند هنوز نبرد به پایان خود نرسیده است. جهان آبستن تحولات تازه‌ای است؛ زیرا شاهد جنگی است که هنوز پایان نیافته است.